

J E L E N K O R.

100. szám.

Pest, szerda december 14.

1836.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (kinevezések; Somogy megyei megtisztelések; Maros folyam átszegése; időjárás; farkasvivó nyájór; m. tud. társ. kamrai tudósítások.) Ausztria. Spanyolország (cortesgyűlési munkálatok; viták, panaszok; végzemények, elfogatások; d. Carlos nevelési intézkedése; hadi hírek) Portugália (Lissabon nyugalmissága; Freire halálkörülménye; d. Miguel kiszállni törekvése; angolok ellen ingerültség; Terceira hg.) Anglia (a' tizedszedés ügye Irlandban 's O'Connell indítványai; angol küldemény S. Sebastianba; elegy.) Franciaország. (a' fr. hajóseger viselete a' portugáli ügyben; Lewis Cass; Guizot; Vernet Károly.) Olaszország (cholera hírek; földrengés; a' pápa dicsérete Antal szász királyul 's a' t.) Törökország (török, angol, orosz viszonyok; a' dögmirigy puasztítása.) Belgium. Krakó. Görögország. Északamerika. Oroszország. Elegyhir. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

M A G Y A R É S E R D É L Y O R S Z Á G.

Ő cs. kir. fősége, nov. 12-ül költ határozatában a' szathmári székes káptalannál Slachta Márton eddigi örkanonokot éneklővé, Linczy József székes-egyházi fősperest örkanonokká, Bodó Mihály tiszta-ujlaki plebánost szék. egyházi fősperessé, Obermayer Andor lyceumi proft pedig iskolás kanonokká méltóztatott nevezni; végre ugyan nov. 23i határozata szerint a' Thalinger Fridrik halála által megürült erdélyi fő építéshivatal igazgatóságával Bürger Ferenczet ruházni föl.

Megtörténvén f. eszt. nov. 30kán ns Somogy vármegye tisztujtása, más nap reggel a' közgyűlés befejezte után a' KK. és RR. közül igen számosan Czindery László közakarattal ujlag megválasztott első alispán urhoz sereglének, őt tiszta szízzel megüdvözlötték 's az általuk a' tisztelt urnak, mint háromszori országos követjöknek számára készített tiszta ezüst 's gazdagon megaranyozott, 's 5 font 20 lat. nehézségű gyönyörű alakú serleget, rövid, de a' célhoz alkalmazott beszéddel általnyujtották; elérzékenyülve fogadta tisztelt alispán ur a' valódi szives vonzalom ezen barátságos ömledezését 's tanujelét, 's a' részvevő uraknak vizonti szives köszönetét nyilatkoztatta. Innét ugyanazon urak Sárközy Albert ujlag választott másod-alispánhoz járultak, 's neki, mint ezelőtt huzamos időig volt kedves tollú főjegyzőjüknek, 's 1833ban hasonló országgyűlési követjöknek számára aranyból készült irószéköt 's ezüst finom gyártatú táczát azon levő ténta-és porzótartókkal szivreható fölszólítással adtak által, melyeket tisztelt alispán ur is vizonti elérzékenyüléssel fogadott.

Ezen nap, az első alispán ur asztalánál egy szives barátságos közünneppé vált; föltétezt a' serleg, pezsgóval megtöltött, 's első alispán ur által az egész uri társaságra elkészítetett, azután pedig Nádasdi Sárközy István ur e' ns megye sok ideig volt kedves másod-alispánja 's több megye táblabírája, Somogy és Fejér megyék másod alispánjainak áldással tetéztett atyjok által, ama'regi, de valóban böcsös daloskának „Ez a' pohár bujdosik, éljen a' barátság“ megzendítésével megindított, 's ugyanabul merítve minden vendég többféle barátságos kívánat 's nyilatkozás közben, e' nap emlékezetére ivott. — A' serleg valóságos remek-munka, mellynek leírásához inkább csak művész foghatna. Az egész egy nagy, 's két fogantékos régi hamv-vödörhöz (urna) hasonlít, művészileg dolgozott különféle ábrázlatokkal; födelén különösen gyönyörűn tűnnek elő Minerva, az Igazság, Iparkodás, Gazdálkodás, Bőség 's több illyes féleket képező alakok; szépen villognak továbbá a' megaranyozott serlegen magdadon készített ezüst bölük, mellyek értelme egyik oldalrul ez: TEK. NAGY-ATÁDI CZINDERY LÁSZLÓ URNAK, TEK. NS. SOMOGY VÁRMEGYE SZERETETT ALISPÁNJÁNAK, 1825, 1830, 1832 ÉVI ORSZÁGGYŰLÉSI KÖZTISZTELETŰ KÖVETJÉNEK; másik oldalrul pedig: A' HAZA ÉS KIRÁLY VALÓDI HIVÉNEK, A' KÖZJÓ ELŐMOZDÍTÓJÁNAK, A' CSINOSODÁS ÁPOLÓJÁNAK, AZ ÉRDEMEK TISZTELŐJI, AZ EGYETÉRTÉSNEK OHAJTÓJI ADJÁK ÖRÖK EMLÉKEZETŰL. SOMOGYBAN 1836. Az arany író-eszközre pedig ez van metszve: SÁRKÖZY ALBERTŰNK ÉLJ EZZEL HONUNK JAVÁRA 1836.

Temesvárról dec. 4kén: F. év octoberében Károlyi Lajos gr. mint Maros-szabályozási kir. biztos, Szegedtől kezdve az egész Maros folyam menetét Erdély határaig az illető törvényhatóságok küldötteivel együtt személyesen megvizsgálván, innen visszatérte alkalnival, Lippán (Papházy Miklós főbíró urnál) Uj-Aradon (özv-Lovász Imre kir. tanácsosnánál) Monostoron (Izdenczy József b. urnál) 's Temesváron (Ambrózy Lajos alispán urnál) keresztül, mindenütt az illető megyei küldöttek által illő tisztelettel fogadtatva 's honi szivességgel megvendégettetve, novemb. 24kén Temes megyében a' székesuti határbeli Maros keresztülvágásához sietett, hol is az elkészült átszelési árokba néhány perczig tartott vízbocsátás után, azonnal ez uj medren egy több emberrel terhelt csolnak le 's föl is vigan evezett, az átszelés célszerűségét 's az egyenesre vett új folyamágó helyességét tanusítva.

A' hosszasan borongott néha lángházott majd ismét záporban alá ömlött hirtelen változatu időjárást nálunk Budapesten f. h. 9kén este romboló szélvész váltotta föl, egyszersmind tavaszi nyájassá derítvén az előbb ószkomor ég arcját. — A' milly ohajtott következtetés volt azonban ránk hosszas ideig sár- és vízben gázló városiakra az érintett dühös szél: olly kellemetlen vala kártékony munkálata által 3 budai malom tulajdonosára nézve, mellyeknek lánczait 's köteleit elszaggatván, hajó-hidunkhoz lesodrotta, 's nem csak azok kerekeit összezúzta, hanem hidunkat is annyira megbontá, hogy rajta az átjárás jó darabig gátolva volt. —

Wochariczán (határórség) nov. 15 következő eset fordult elő: Biljeskovich Márk 58 éves határór az említett falu egyik dombján juhait legelteté 's a' közel cserjébül farkas tört elő, bárányai egyikét zsákmányul viendő; a' hiv nyájór Biljeskovich megfélekedve arrul, hogy semmi fegyvere nincs, pusztá kézzel rohant a' vad állatra, 's több perczig küzdött vele, míg rajta valamennyire erőt vehetett. E' pillanatban, midőn fásasztó harcza közben már hanyatlani kezd ereje, 's lankadságát négy tetemes sebébül omlott vér is nevelé, megpillantá nem messze a' szinte juhokat legeltető 10 éves gyermeket Kojungyik Mikót, 's esdve kiáltá őt segítségre. A' fiu megrettent ugyan eleinte a' borzasztó látványon, de csak hamar fölbátorult, 's a' szorongatott farkasvivónak segítségére menvén, sikerült neki baltácskájával az állatot agyon vagdosni, 's az életveszélyben forgott férjfiut undok haláltul megmenteni. —

Az erdélyi „Bote“ 's egyéb ausztriai hírlapok meghazudtolják az Allg. Zeitung által külföldön is elterjesztett ama' hirt, mintha aug. 26kán Erdély-Szebenben Elsasser tábornoki alügyész, mint cholera-halott, elevenen takarított volna el; valamint szinte pusztá mesének állítják azt is, hogy annak holt testét fölásták. —

A' m. k. udv. kamara a' dosinai alerdős Gisztl Jánost hasonló hivatalba Rahóra áttenni, helyébe Sinoky Venczel eddigi erdő-felügyelőt kinevezni; a' brusturái alerdőszi két hivatalt Walter Gusztáv pályája-végzett erdőségtanulónak 's Teleky Ignác erdőtisztviselői practicansnak adni; a' kir. beszercebányai megürült kamrai orvos-hivatalra pedig Nagy Rákói Féja Aloiz eddig windschachti bányász-orvost kinevezni méltóztatott. — Az iglói mázsamester Huszár János mult hónap 7én meghalálozott. (Kir. kam. tud.)

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' költségein megjelent: Romai classicusok magyar fordításokban. Kiadja a' m. tud. társ. Első kötet, ezen különös czim alatt is: C. C. Sallustius' épen maradt minden munkái. Ford. Kazinczy Ferencz. Budán, n. s. 245 lap. Színes borítékba kötve, velinen 2 ft. nyomtató papiroson 1 ft. 30. kr. pengő. Tartalma e' kötetnek: Sallustius' élete, erkölcei, historiographiai érdemei, beszéde, sajtáságai, kiadásai, fordításai. Ca. tilina. Jugurtha. Ép töredékek romai historiája' könyveiből. C. J. Caesarhoz a' hon' dolgai' eligazítása fölül két levél. Historiai és geographiai mutató. Sajtó alatt: a' romai classicusok' 2. d. kötet: M. T. Cicero' beszédek, levelek és Scipio' álma. Ford. Kazinczy Ferencz. A' titoknok által.

Magyar tudós társaság' kis gyűlése dec. 5. — I. Bartal János ongáni predikátor Heltaiból szedett régi szavak' és szólások' jegyzékét küldé be a' nagyszótárhoz. II. Egy, a' Tudománytár' számára küldött természettudományi kézirat szokott mód szerint vizsgálat alá bocsátott. III. Györy Sándor r. tag egy, az academia elibe terjesztett matematikai tárgy fölül értekezett. IV. Horváth Cyrill r. és Arvay Gergely l. tagok' előadására Steigentesch' két vigjátékának fordítása („Levelezők“ és „Ész és szfv“) a' külföldi Játékszin' XVd. kötetébe felvételni ajánlatott a' nagy gyűlésnek. V. Egy törvénytudományi munka a' megbízott vizsgálók által bőven előadott okokból beküldőjéhez visszautasított.

A U S Z T R I A.

F. h. 2án ő fősége az özvegy császárné, cs. k. főherczeg Károly két leánya, Maria Theresia és Maria Karolina főhassz. kíséretében a' szent mári bécsi polgári gyámházat meglátogatván, ott mindent figyelmesen megvizsgált, 's köv. napon 400 p. forintot küldé a' gyámház pártfogottai közt kiosztatásul.

Lembergől nov. 28áról írják, hogy ottan az 1835ki országgyűlésen a' telek-adó 1836ra Galicia és Bukovina részéről 2,083,287 pengő forintra határozatott; az épület-házbér 's épület-osztályzati adó 1836ra ugyanaz maradt, a' mi volt 1835ben; az első t. i. 18 pcentnyi az adó alá eső házbér-jövedelemtül, a' második az eredeti tariffa kettősen fizetve. — A' galiciai ménés-intézetéről 1833 és 1834ben következő adatok vannak: Galiciában 287, Bukovinában 1833ban 45, 1834ben pedig 60 csödör hágott, 's ott 14521, itt a' mondott első évben 1985, a' másodikban 2606 kanca lön vemhes.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

A' nov. 20ki cortesülésben ellenmondását olvasák föl a' személyesen is jelen volt Gamindeznek, ki arról panaszodék, hogy éjjel ágyából fölriasztatván, egy poroszlo által börtönbe hurczoltatott, a' nélkül, hogy vele elfogatása okát előleg tudatták volna. Domenech azt kíváná, utasítsák az ellenmondás azon biztosság elibe, melly az alkotmányon ejtett különféle sérelmek ítélésivel foglalatlos. Calatrava ezt ellenzé, mert, ugymond, joga van a' kormánynak, még pedig illethetlen joga, minden nyomon ért összeesküvőt elfogatni. De egyébiránt is, folytatá, nem a' kor-

mány ellen panaszkodik itten tulajdonképp Gamindez, hanem a kormány tisztségei ellen. Ama biztosságnak tehát semmi köze hozzá. Carrasco erre azt válaszolta, hogy így a kormány mindig tisztségei mögé bujhatik; s miután még némelyek illy értelemben szóltak, mások ellenben s köztük Landeró az igazságminister is, azt nyilatkoztatták, hogy e tárgyul nem a cortesnek, hanem a kormánynak kell először itélnie; s így nagy szótöbbséggel ez elibe utasították az ügyet. Erre azon indítványt tevő Aniceto Alvaro: jelölje ki a cortes szigorún az igazgató királyné hatalomhatárait, nehogy ő rá háramolják a felelősség azon terhe is, mellyet csupán kérdés alá vonható tanácsosinak kellene viselni, kik talán örömezt az ő háta mögé rejtőznének. A ministerelnök epésen válaszolá, hogy azon hazafiság, melly a szónok beszédének csábító színt kölcsönz, nem kevésbé veszélyes és pártos, mint a nyilvános összeesküvés. (Rendre!) Alvaro visszaszólt, miképen ő nem azért ül itt, hogy a ministertől leczkézéseket halljon. Erre általános zavar s forrongó zajgás támadt. Végre ismét szóhoz juthatott a ministerelnök s azt mondá, hogy a cortes előtt gyűlésileg beszélhetésre több kívántatik, mint egy hírlapi cikket készíteni tudó elemetehetség. (Alvaro t. i. a Castellano szerkesztőségéhez tartozik.) Ha az országnak, ön szerencsétlenségére, elég nyögni valója van a pártosok miatt; nem a kormányt kell szemrehányásokkal illetni; mert a sajtó az, mi a pártosokat szüli s bátorítja. Az, mi őt illyféle szavalásokra nézve vigasztalja, minőt épen most hallott, nem egyéb, mint a cortesnek s ministeriumnak egyiránti tudomása, hogy csupán üres vádak gördítettek elő, valóságos tettidolog pedig egyetlenegy sem. Alvaro: Ha Ön tettidologokat kíván, tüstint fogok néhányat idézni. Először...“ Becerra corteselnök: „Nem Önt illeti a szólas!“ Alvaro: „Köszönöm, elnök ur!“ A gyorsíróhoz fordulva: „Reméllem, Ön nem hagyandja följegyzetlenül e közbeszólást!“ Ezzel vége szakadt az indítvány fölötti vitának, melly azonban Alvaro javaslatának másodszeri fölolvastatásakor hihetőleg ismét megújuland. Azon indítvány: fogadja el a cortes a don Carlost kizáró végzeményeket, minden ellenmondás nélkül ment keresztül. Azután Martínez de Velasco hozá javaslatba, hogy Riego tábornok, hazafiúi érdemekkel díszlő polgárnak nyilatkoztatván, neve az országos tiszt-tárban a vezérek sorába igattassék, családjának pedig jutalomdíj rendeltessék. Több más indítvány előterjesztése után tanácskozáshoz fogott a cortes, s a kormány által nov. 16ki ülésben tett indítványokra következő végzéseket alkotott: 1) Mig az alkotmány ujja alakítása végbe menend, megtarthatják a cortesgyűlési követek az ő meghatalmazásaikat, habár ministerekké lesznek is. 2) A katonai hivatal viselő követeknek megengedtelik, a hadseregnél valóságos tisztséget is elfogadni a nélkül, hogy ez által üléseket vesztenék a kamrában. 3) Megengedtelik a követeknek, hogy a cortesgyűlés engedelmével, legfőbb nyomosságu kineveztetéseket s megbízásokat is elfogadhasanak a kormánytul. — A 21ki ülésben Jose Maria Orense panasza terjesztetéke elő, alkotmánnyal ellenkező befogatása miatt. Az úry-megvizsgálást s elítélést az alkotmánysérelemi biztosság elibe u asítá a cortes; holott Gamindez ellenmondását az előttnapi ülésben kormány-intézkedés alá tartozónak nyilatkoztatá. Határozattá ló még ez ülésben, hogy azok, kik Izabella, III Károly és a kathol. rend lovagjaivá neveztetnek, ha ez díj-elengedéssel történik, 6,000 reálnyi adót fizessenek; ha pedig díj-letétel mellett ruházatnak föl vele, 3000 realt. Azután Torrijos özvegyének egy folyamodása került tanácskozás alá, mellyben azon kívánat foglaltaték, hogy a VII Ferdinand alatt vesztőhelyen kimult Torrijos neve, altábornoki czimmal díszesítettven, a hadsereg évkönyveibe így jegyeztessek, s az ő s 52 társai halálának okozói büntetés alá vonassanak. E tárgyban Olozaga szólamlott meg először. Neki e jutalmazás csekélyszerűnek látszék, s még azt kíváná, hogy Torrijos neve, mint Padilláé s minden „szabadsági vértanúé“ a cortesgyűlés teremében alkalmazandó fölírások által dicsőitessék; jövődöre pedig nemzeti jutalmak osztása végett különös biztosság állitassék; melly indítványa el is fogadtatott.

A M. Herald egyik levelezője így ír a madridi szabadelmű társaságokrul: „Leginkább fél a kormány az „emberjogok társaságátul“, melly több osztályra van különözve. Ezek egyike „elhatározási osztály“ nevet visel, s főnöke Calvo Rosas; másika pedig „végrehajtási osztály“ czim alatt áll fön; elnöke Inglada, ki az aug. 14 és 15ki rettentő jelenetekben kitűnő szerepet játszott. Részes volt 1835ki jul. 25kén a szerzetesek meggyilkoltatásában, később Bassa vezér megöletésében s a barcelonai vérengzésben f. év jan. 4kén, midőn O'Donell d. Carloshoz ragaszkodott 119 társival együtt lekonczolák. E társaságnak titkos csapatjai s poroszlaí vannak, kikre legközelebb az bizatot: ölnék meg a mostani ministereket, Martínez de la Rosat, Falces és Villuma marquiskat s némelly más carlos pártiságról gyanúsakat; vagy kik a miatt vádoltatnak, hogy az ugynevezett hátráló rendszerhez, világosabban mondva pedig a föntartósi (conservativ) párthoz tartoznak. Ezen ábrándozók magokat köztársaságiknak nevezik, s Calvo de Rosast ohajják dictatorrá tenni. Másik a kormánnyal viszátkodásban levő társaság a „rendetlen szabad kőművesek társasága“, melly egyéb nyugtalan fejűeken kívül Olozagát s Caballerot isméri főnökül. Ezek, a mostani kormányt gyilkolás nélkül szándékoznak megbuktatni, hogy a megürült hivatalokat ön teremtményeikkel tölthessék be. E társaság tagjai majd mindnyájan az 1812ki alkotmány hívei. Említendő végre

a „rendes szabad kőművesek társasága“, mellyet a kormány is támogat, mivel tagjai meg vannak győződve az 1812ki alkotmány változtatásának szükségéről, mint szinte arrul is, hogy a nyilvános ügyeket olly módon kell vezetni, mi szerint azt a négyes szövetséget aláirt fejedelmek által jóvá hagyandónak reméllhetni. A hátráló rendszerhez tartozók közül sokan tagjai ennek is, s ámbár a mostani ministeriummal ellenkezésben vannak, mégis inkább gyámolítják ezt, mintsem a másik két társaság valamelyikének győzelmét mozdítják elő. A miniaterek — így ir tovább a levelező — hétfőn este tanácsot tartottak s egész viradtig együtt ültenek; s ha talán volna még valaki az ő aggodalmukról kételkedő, csak azon egy adatot emlétem meggyőződésül, hogy Gomez zászlóartót, a la granjai hősök egyikét, a mondott éjen magokhoz hivaták, s tisztségi előléptetést s nagy mennyiségű pénzt ígértek neki, ha t. i. azon személyeket kinyomozná, kik a legközelebbi összeesküvésben részt vőnek, addig is pedig közlené velök azok neveit. Gomez, mint mondják, megvetéssel utasítá vissza ez ajánlatot, s a legindulatosh szemrehányással illeté őket, hogy személyét egy orgyilkosok csapatjabelivel azonosnak tekintik, holott igen jól kell tudniok; miképen az ő viselete La Granjában egyedül csak forró hazafiságának volt következtése; midőn ellenben ők az alkotmány szentséges nevével iszonyuan visszaélték, hogy ministeriumba juthassanak s a nemzetet kirabolhassák. — Tegnap (november 15dikén) gyűlést tartottak a madridi különféle katonai osztálybeli tisztek, mellyben megegyeztek, hogy polgári nyugtalanság esetén a lakosok életét s vagyonát védjék, de olly csoportokra, mellyek a köztársaságot kikiáltanák, tüzeltesenek; egyébiránt pedig politikai véleményiért üldöztetni senkit se hagyjanak; azon esetre mégis, ha a nép nagy tömege hajlandónak mutatkoznék a mostani ministereken boszut állani; nem fogadják védelmökbe e rabló csoportot, melly a gazdagabb családokat vagyon-kobzás s bűrságok által tönkre juttatá, a népet pedig álnokul kigondolt adókkal nyomorította. — A felfödözött összeesküvés körülményeiről mult lapunkban közlötteken kívül, még azt is említik az utóbbi tudósítások, hogy vele katonaság is volt egyetértésben, melly mindazáltal a várt helyen s időben meg nem jelenhetett; az egész merénytitkát pedig, mint mondják, Lopez fődörte föl a kormánynak, kit elég vigyázatlanul magok közé akartak fenni az összeesküvők. Némelly tudósítások szerint a két la granjai hőst, Garcíát és Gomezt is elfogták, más hírek azonban csak ez utóbbirul erősítik azt, de olly módosítással, hogy ismét szabadon bocsátották. Tagadhallan, hogy a ministerium kelepczében van, s intézkedésinél ujabb megujabb bonyolgásokba keveredik. Ugy mondják, hogy Calatrava új minister név-jegyzéket is terjesztett elő nov. 21kén a királynénak, min ez nagy csudálkozását mutatá, mivel ugymond, a jelen ministerium csakugyan birja a cortes többségét; ennél fogva nem lát elég okot annak megváltoztatására; s Calatrava unszólo előterjesztésire is csak azt nyilatkoztatá: tegye föl írásban indító-okait a ministerelnök; kétségkivül, hogy magát e hiteles oklevéllel akármikor is igazolhassa a királyné, mivel a la granjai történetek után kinyilatkoztatá, hogy a ministeri intézvények-re nézve soha sem vállaland többé magára felelősséget. — A pénz dolgában még mindegyre nagy a szorultság. — Csupán a cortesgyűlési követek kapják rendesen napidijaikat; a kormányhivatalok minden ágáiban vannak hátra fizetendőségek, s a hadsereg nem csak díját kapja rendetlenül már julius óta, hanem élelmében s ruházatában is olly fogyatkozást szenved, hogy ámbár a sanyaru hideggel gyöttrő téli napok beköszöntének, még is mindegyre nyári öltözetben didereg a katonaság. —

Bayonnebul nov. 29 s 30rul érkezett sürgönyök szerint a Bilbao elleni ostromot ujra megkezdék ugyan, de minden kitűnőbb fogantatás nélkül. Esparterot megtámadottnak mondják Villareal által Baracaldonál, minek következtése az lön, hogy a christinok ismét visszavonultak Portugaletébe. Gomez jelenleg Sierra de Rondában tanyáz; némelly csapatok azonban elszakadtak tőle, s azok, a tudelai kormányzó szerint, Teruel és Daroca vidékin bolyonganak. Cabrera, Quilez és Serador carlosi főnökök Aranjuéz vidékét tartották megszállva. A kormány általában olly veszélyesnek véli az ellenség mozgalmait, hogy magát a fővárost is majd egészen megfosztá a rendes katonaságtul, mellyet külön részekre küldözött, s helyöket nemzetőrséggel póllá.

Az onnatei (d. Carlosi) hivatalos lap illy figyelemre méltó végzemenyt közöl: Mivel d. Carlos király azon atyai gondoskodásánál fogva, mellyel az isteni gondviseléstől kormányára bizott nép szerencséje s jóléte iránt viseltetik, az ifjuságnak vallásos, erkölcsi s tudományos nevelést kíván adni, mi által az ujnemzedék alkalmassá tétessék időszakunk romlottsága s boldogtalan vakoskodása által a társas életem vágott sebek meggyógyíthatására; mivel továbbá, azon meggyőződéssel levén, hogy e czélra semmi eszköz nem juttat biztosabban, mint ama nagy szent, ezen hősi tartomány fia, a Jézus társaságának pártolása, melly az egyháznak és országnak olly dicsőséggel teljes napokat szerzett, s mellynek dicsérete már csak abbul is kitetszik, hogy azt a lázongó istentelenség keserű gyűlölséggel üldözi; méltóztatott ennél fogva ő fölsége (d. Carlos) annak tagjai által elibe adott tervet kegyesen elfogadni, s kir. akaratja az, hogy mig a társaság a bergarai papnövendékházba ismét beköltözhetik, Loyola házában

kezdjék meg az oktatást olyképen, mint az a' tisztes atyák főbbel előtt jónak fog látszani. Hogy pedig az intézet főállhasson, mindazon jószág, jog, és vagyon rendelkezése alá adatik a' társaságnak, melly a' bergarai papnövéndékházé volt, azon egy kivétellel, hogy maga az épület, a' jelen háboru alatt katonai kórház maradand, az ezen érdekes birtokhoz tartozó minden segédszer kártalan használatára mellett.

PORTUGÁLIA.

Lissabonból jött 's nov. 22keig terjedő hírek szerint az utolsó történetek óta semmi nevezetes változás nem adta elő magát, sőt nagyon is az előbbi lábón áll minden, különösen ha ez a' ministerium pénzbeli szorultságáról mondatik, mi annyival is nyomasztóbb, mivel új adót sem mernek a' népre vetni. Elkezdődtek már a' cortesgyűlési előkészületek a' választók ki-nevezésével, mellyeknek sükere azonban előre meg nem határozható. Az angol beavatkozás elleni zugolódások folyvást tartanak; 's a' történetek nyomát csak idő és kedvezőbb fordulat törülhetendi el a' nép emlékezetéből. — Lissaboni levelek utóhangulag néinelly csekélyebb esetek részleteit közlik az ellen-lázadás napi történeteiből. Legnevezetesebbek azon adatok, mellyek Freire minister meggyilkoltatását tárgyazzák. Ennek ugyanis, miután néhány lövés által földre terítettett, letépték rend-és diszjeleit 's ruházatát, azután egy csorgató kőre fektették 's egy kis csészét helyeztek mellé néhány reivel (apró pénzdarab) mint ezt Portugálban olly szegényekkel cselekedni szokás, kik utcán vesztegnek el.

Legújabb tudósítások szerint Lissabonban azon hír szárnyal, hogy d. Miguel meg akarja kísértetni portugáli partokon a' kiszállást 1500 fegyveressel; a' kormány pedig, mint mondják, hinni látszik annak lehetőségét, mert annak meggátolására már is három hadi corvettet készíte föl. — A' királyné annyira figyelmeztet a' nép-érzelemre, hogy annak angolok elleni bosszúkodása miatt még csak kedvelt angol kocsisai sem hordoztatják magát kirándulásai alkalmával. Terceira hgrül azon hír szállong a' fővárosban, hogy tébolygásban szenved. Saldanha marsal még mindegyre Cintrában tartózkodik. —

ANGLIA.

A' Standard azon híradása, hogy O'Connell Móríciz betegsége vagy tán halála hírére Kerrybe utazott el, alaptalan volt. Móríciz már jobban van, 's lábadoz, nője pedig egy fiúval ajándékozta őt meg. —

A' Times kemény cikkelyt közöl Whateney dr. és dublini angol érsek ellen, kit e' cikkben whig radicalnak nevez. Az érsek t. i. bizonyos Rolan urtól, ki előbb katolikus pap volt, 's a' fő-egyházi vallásra tért, miután egy más egyházmegyében plebániát nyert, minden predikálást a' dublini megyében megtagadott, mert azon hirdetésekben, mellyeket egy Dublinhoz közel egyházban tartott, kemény kifakadozásival a' katholicismus ellen a' nyilvános csöndet megzavarta már. Sir Harcourt angol lelkész, 's egykori tagja a' törvényesen habár nem tetteg is felozlatott orrangista egyesületnek, bizonyos felszólításban arra sürgeti szövetséges társait, hogy, ha szívők még a' király, egyház 's alkotmány megtartásáért doboz, magukat fejenként száz kemény töltéssel lássák el, mit O'Connell beszédei „lázasztó Egyesületben“ szükségessé tesznek. Az irlandi nenzeti egyesület Crawford és O'Connell indítványára következő elveket állított föl munkássági alapjául: 1) Meg nem férhet a' vallásos szabadság elvével, hogy valaki kényszeríthetessék fizetni olly egyház fenntartására, mellynek nem tartozik községéhez. 2) Minthogy a' tized mostani alkalmazása mellett adó vétetik az egész nemzettől az összes népség egy tized része egyháza számára, tehát az irlandi nép igazolva van, midőn sürgeti, hogy az így alkalmazott adót teljesen szüntessék meg. 3) Nézetünk szerint a' tizedkérdés semmi féle szabályozata nem nyugtathatja meg eléggé az irlandi népet, ha az ezen elveken nem alapuland. 4) Felszólítjuk Irland népét, hogy egy törvényes és alkotmányos eszköz se hagyjon használatlan, míglen ezen adó teljes elengedését ki nem eszközözi, melly szintolly nyomasztó, mint alacsonyító. 5) Ezen elvek létesítésére a' gyakorlati életben az irlandi nép képviselői olly eszes és előrevigyázó utat fognak választani, melly képesek tegye őket az irlandi nép számára minden lehetséges jót kieszközölni, 's a' mennyiben elveik sérelme nélkül történhetik, ezen igazán 's kétségtelenül első becsületes kormányt melly valaha Irlandban ismértették, tán ogatni, 's hivatalban megtartani. 6) Az irlandi közegyesület kötelezettnek érzi magát, háláját, 's határtalan bizodalmit Mulgrave gróf igazságos, szilárd, részrehajlatlan, hazafi igazgatása iránt ismétleni, ki magát folyvást a' királység igazi barátjának mutatja, minthogy az irlandi nemzet hódoló hűségét biztosítani ügyezik. — A' Courier ezen nyilatkozásokat aggasztóknak találja, 's annál inkább, mivel könnyen az lehet következtetésök, hogy Angliában és Skótzsiában valamennyi dissenter az irlandi katolikusokhoz állhat, mivel a' más hitűek megadóztatását az uralkodó főegyház számára ők sem helyeslehetik. Ha így azután a' népség két harmada a' 3dik harmad ellen fogna állani, az uralkodó egyháznak Irlandban akkor természetesen meg kellene bukni. Öst. Beob.

Rhadamanthus gőzös 200 hordó hadiszert, 10 álgút, 6 tarackot, kartácsot 's gránátgolyókat vitt S. Sebastianba mind a' kir. fegyvertárakból. — Jardine gőzhajó pedig Cantonba érkezett meg, melly azért küldeték oda, hogy a' gőzhajózási (H.)

val megismertesse; de a' „füstölő szörnyeteggel“ nem akarnak a' chinaiak megbarátkozni, sőt annyira rettegnék jelenlététől, hogy a' cantoni kikötőből elparancsolták. — Felső-Canadábol oct. 12-kéről azt írják, hogy a' háboru ottan teljesen megszűnt, 's a' nép csöndes 's engedelmes, sőt talán még csöndesb és békeszeretőbb mint Angliában. A' kormányzó Sir. F. Stead törekvései a' benső nyugalom visszaállítására ohajtott sikerrel koronáztattak, ki az egész tartományt beutazá. —

1835ben azon 37 angol ezredben, mellyek egészséges külső állomásokon tartózkodtak, következő arányu volt a' halálozás: a' középtengeri birtokokban, Éjszakamerikában, Bermudi szigeteken, a' jó remény fokán, és Új déli Walesben száztól 1½; Sz. Ilona és sz. Móríciz szigeteken száztól 3. Ugyanazon évben 37 angol ezredben, mellyek nem egészséges külső állomásokon tartózkodtak, kelet- Indiában és Ceylon szigeten száztól 6, Jamaikán 's a' szigeteken száztól 12; ez okért gyakran föl is cseréltetnek a' seregek állomásaikról. —

Forster és társasága bankja megbuktával Carlisleben olly igen nagy volt a' tódulás ezen város 2dik főbankjában, hogy az is kénytelen volt megállítani fizetéseit, de reménylik, hogy majd ismét magához tér.

FRANCZIAORSZÁG.

Nov. 28án érkeztek Párisba hivatalos tudósítások a' constantinei hadszállításról. Clauzel marsal csak néhány órányi távol-ságra volt már a' várostul; seregei mozgása azonban rossz utak 's folyvásti esőzés által nagyon hátráltaték. Nevezetesebb csata nem történt. — A' franczia Courier is azt állította, hogy a' franczia hajó-sereg közelített Lissabonhoz, az angol hajóssereggel egyértelműen munkálódó, 's Hugon admiral, kormányától vett utasításai következtében közre hatását is ajánlotta Gage (angol) admiralnak. A' Charte de 1830 erre ujonnan kifakad, 's bizonyítja, hogy Hugon admiral Gage admiralnak épen semmi közmunkálatai ajánlást nem tett, mivel az által utasításit szegte volna meg. Ezen utasítások pedig szoros szabályuak valának; 's az admiralnak semmi esetben sem volt szabad katonát szárazra kiszállítani. A' következtetés megmutatta, hogy ő azokhoz illeszkedett. Az ellenzéi lapok tán csak nem fogják azt kívánni, hogy a' kormány közölje velök a' kérdéses tudósításokat, mellyek Bois le Comte urnak 's Hugon admiralnak adtak. A' kormány ez úttal elégné tartja, ha a' franczia 's angol lapok által e' tekintetben elhíresztett állításokat meghazudtolja. De ha a' jövő ülésben a' követkamra fölvilágításokat fog a' portugál ügyekről kívánni, 's névszerint a' lissaboni dolgokról, a' kabinetelnök 's a' tengerész minister azonnal a' kamara tisztségében elő fogják a' kérdéses utasításokat terjeszteni, 's így minden további megtámadásnak véget vetni.

Lewis Cass ur, az új éjszakamerikai követ, már megérkezett Párisba. — Metzben X Károlyért halotti gyásztildeletet készülték a' legitimisták tartani, de a' hatóság megtiltotta. — A' Courier ismételve panaszkodik, hogy a' Facultés des Lettresnél fizetéssel alkalmazott tanítók többnyire csak helyettesek által póttoltatják ki magukat. Azt is kiszámolja, hogy a' szünnapok ezen karnál évenként épen hat hónapot tesznek.

Cochelet kisasszony emlékkönyvei Hortense királyné 's a' császári családról, Ladvoat könyvárosnál nov. 27én lefoglaltat-tak, de, mint később kisélt, nem politikai, hanem csupa magányos tulajdonjogi tekintetből. — Guizot a' nyilvános oktatás ministe-re most egy nagy következtetésű rendszabállyal foglalkozik, melly szerint minden községben egy kis könyvtárt szándékozik föllá-ítani, ipari, erkölcsi 's vallási tartalmu könyvekből. A' könyvtár az illető birói hivatalban fog őriztetni. A' költségek mintegy 1 millióra, vagy 1 millió kétszáz ezer frankra számíthatnak. — A' vállalat szép 's nagyszerű, bár sükeres legyen. —

Nov. 27én halt meg Párisban a' híres csata- 's arcképfestő Vernet Károly, Vernet József tengeri festő fia 's a' szinte igen jeles festő Vernet Horáciz atyja. Ő 1757ben született 's kevéssel ezelőtt a' becsületrend' tisztjévé lett. Ugyan e' napon érkezett a' nagy léggolyó Weilburgból Párisba. Green ur, az angol léghajós, Párisból Londonba akar ugyan léghajón visszatérni; 's az óriás-mű felszállása a' Marsmezón történendik. — Kevéssel ezelőtt halt meg szinte Párisban Jacob Cohen Dacry izraelita, 73 éves, ki a' Franciaország és algieri dey közt kiűtött vitákra első alkalmat adott. Azon férfi, kinek egykor a' spanyol kormány 35 millió franc-jával adós volt, földhöz ragadt szegénységben végezte napjait.

La France legitimista lap pöre, mellyben a' nemzet ohaj-tása által a' királyra ruházott jogok megsértéséről vádoltaték, már elítéltetett. Az esküttek a' felelős szerkesztőt rövid tanácskozásuk után vétkesnek nyilatkoztatták, 's a' törvényszék 3 hónapi fogságra, és 300 frank bírságra ítélte, melly mind a' kettő legcsekélyebb büntetés. A' védelem főleg két okra támaszkodott; hogy a' vád-lott cikkely (egy levél Görzből, mellyben Angoulême hg király-nak mondatik,) mint külföldi levél e' kijelölést magában foglalhatá vétkeség nélkül; azután pedig, mert a' vádlott lap 2dik kiadatá-sakor (a' megyék számára) a' vádlott hely belőle kihagyatott. —

OLASZORSZÁG.

Az olasz 's névszerint a' nápolyi tudósítások most is foly-vást telvük a' choléráról adott részletekkel. Nápolyban még foly-vást dühöng, 's a' jövő tél talán a' legkomolyabb lesz emberi em-lékezet óta. Négy ott lakó angol orvos egyesült arra, hogy sze-embereket ingyen gyógyítsanak, 's a' szükséges gyógy-

szereket is ingyen adják nekik. E' derék négy orvos már több szerencsés gyógyítást is tett. Ezen emberbaráti feláldozás azért is érdemel említést, 's annyival örvedetesebb itt, mert ezen ország orvosai nemcsak megtagadják minden segélyt a' betegektől, de nagy részt el is illannak a' veszély helyéről. A' nápolyi katonasereg a' cholera miatt mindennap sorban látogatja meg a' sz-egyházat, 's még levegő-tisztítás végett estve minden sz-egyház előtt nagy tűz gyujtatik, e' fölött igen gyakran mozsarak is süttetnek el. Egy nem rég Nápolyba érkezett angol hajón, mielőtt a' várossal közlekedett volna, nyolcz hajóselegény betegült meg, honnan a' nápolyiak azt hiszik, hogy a' betegség levegő által is közölhetik. —

Nápolyban nov. 20án reggeli 8 órakor erős földrengést éreztek, mellynek azonban nem lőnek veszélyesebb következtelése; a' reá következett éjen hangos moraj hallatszott a' Vezúv gyomrából. Az időjárás igen zivataros, gyakori förteteg dül a' tengerből felett. A' mondott éjjelen sok hó is esett, melly a' szomszéd bérceken, a' Vezúvon, monte S. Angelon 's a' t. nagy tömegekben fehérlék. A' cholera folyvást gátolja némileg az ipart.

Rómából nov. 24ről írja az Allg. Ztg, hogy a' pápa nov. 21én consistoriumot tartván, abban hirül adá Antal szász király halálát, 's megdicsérte őt példás keresztyénségeért. Magasztalásában névszerint kiemelé, hogy 56 évig tartott életpályáján minden nap kétszer látogatta meg a' sz. egyházat; hogy igen gyakran élt az oltári szentséggel 's a' böjti napokat szoroson megtartotta.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

A' Times Konstantinápolyból oct. 26ról érdekes tudósításokat közöl, mellyek uj bizonyosságai a' porta, Anglia 's Oroszország közt kölcsönösen fenálló viszonyoknak. — A' török külminister angol főtiszteket kért Angliából a' török seregben némi javítások megtételére, 's e' főtisztek meg is érkeztek. Midőn azonban már alkalmazni kellett volna őket, az orosz követ oda tudta intézni a' dolgot, hogy a' török külminister e' főtiszteket az ezredeken állóleg 's rangok szerint alkalmazni vonakodott, okul adván, hogy a' török tisztség idegenkedik külszörzégi főtisztek alatt szolgálni. Az angol követ bosszusan adá a' ministernek tudtára, hogy angol főtisztek nem fognak gyakorló mesterekként a' török seregben szolgálni. Az angol főtisztek tehát visszautaztak, 's e' történet tén a' törököket kinos érzelmekre fakasztá? Ugyanis ama' dictatori hatalom, mellyet a' török szultán a' török seregben gyakorol, nem lett volna e képes arra birni a' katonaságot, hogy az ideiglen alkalmazott idegen tiszteknek engedelmesséjék. Ugyanazon hatalom, 's hajthatlan akarat, melly a' török tiszteket 's tisztviselőket arra tudta kényszeríteni, hogy orosz diszítvényeket 's egyenruhát (uniformist) viseljenek, melly azt eszközölni képes volt, hogy a' szultán képe iránt tisztelet mutattassék, 's a' vallásos szokások több tekintetben büntetlenül sértethessenek meg, bizonyosan a' török serget arra is birandható vala, hogy az angol főtiszteknek legalább ideiglen engedelmesséjék, míglen t. i. a' katonai fenytékben, 's pattantyúsági ismértekben, (mert ezen osztálybeliek voltak az említett főtisztek) némileg megerősödheték. 's a' t.

A' M. Chronicle szinte Konstantinápolyból 's oct. 26ról jelenti, hogy a' dögmirigy iszonyuan terjed az egész fővárosban. A' holtak száma, ez utolsó hét folytában a' követségek elibe terjesztett tudósítások szerint, fölment 8640re. A' szörnyű dögvész dühöngését 's terjedését az utolsó napokban özönnel hullott eső legkevesebé sem látszott gátolni. A' mostani mirigy kétségen tul legveszélyesebb 18 $\frac{1}{2}$ óta, midőn a' kemény tél daczára is a' lakosság fele kihalt. Drinápolyban a' halálozás aránylag még nagyobb mint Stambulban, 's Magnesiában 60 ezer lakos közül 25 ezer dőlt ki. Kisásziában 's europai Törökországban egész falvak pusztultak el, szóval az egész ország rettentő nagy kórházzá változott, 's még is a' törököknél tulajdon megnyugvás 's hideg vérű hanyagság oly nagy, hogy a' ki saját szerű elfogódatlanságukat látja, mellyel az utcákon 's bazárokon (áruhely) dolgaikat üzik, soha sem hinné, hogy oly félelmes halálozások közepett találkoznak. Azonban némely jelenések még is nyugtalanítók, hova tartozik például azon számtalan gyászpad, mellyek vivőji dögmirigy terhökkel az utcákon végig sietnek, vagy a' mi még borzasztóbb, azon számos nyomoru embersokaság, melly az ittasság minden jelenésével (miket áldozatival a' dögmirigy pillantásban 's menetben közleni szokott) ide 's tova tántorog. A' külvárosokban a' temető olyan, mint a' tegnap fölszántott föld. A' törökök hanyagsága egy tekintetben még is hasznos; bátorságuk t. i. képesekké teszi őket a' betegséggel annál sikeresebben megvívhatni. 100 török katona közül, kik a' Leander-toronyba (a' dögmirigy kórházba a' Bosphorus közepében) vitettek, csak 15 halt meg, a' frankok (keresztyének) közt pedig a' rettenetes szintolly veszélyhez, mint maga a' betegség. —

B E L G I U M.

A' brüssel-antwerpi vasútról következő adatok tudvák annak első félévi fenállta alatt, t. i. május elejétől oct. végeig: az utazók száma 6 hónap alatt 625,695; a' jövedelem 636,917 frank; hónapoként egyre másra 104,282 utazó, 's 106,153 fr. jövedelem; legtöbb utazó 's jövedelem aug. hónapban, legkevesebé octoberben. A' költség 201,500 fr; és így fölsőleg 435,400 fr. E' tetemes jövedelem ezután is minden hihetőséggel inkább fog szaporodni, mint kevesedni; mert ha télen kevesebb is az utazók

száma; de az utak többfelé kiterjesztése 's elágozása a' jövedelmet kétségkívül öreghitendi.

K R A K Ó.

A' tanács nov. 15én kihirdeté, hogy a' három védhatalom helybeli követei neki a' hatalmak' azon egyező határozatát adák tudtára, mi szerint e' hatalmak minden követei Europa-szerterparancsot vettek, oly személyeknek, kik a' lengyel szabadsági háboruban részt vettek 's most külföldön tartózkodnak, Krakóba 's vidékeibe mehetésre útlevelet semmi szín alatt nem adni, hacsak mind a' három hatalom nem adá egyezését valamely személy visszatérhetésére egyes esetben.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

A' müncheni politikai lap Athenéből nov. 5ről jelenti, hogy ott is közre tétetett már Otto király házasságának hivatalos hire, mi a' népet nagy örömmel töltötte be. Athenében nagy készülétek tétetnek az ifju királyi pár fényes elfogadására. A' tartományok kormányzóijhoz egyszersmind körlevél bocsátatott ezuttal, mellyben a' ministerelnök által vett tudósítás a' király egybekeléséről legelső vasárnapon kihirdettetik, felszólítván az egész ország, hogy a' mise végén olvassassék fel a' tudósítás, 's Tedeum tartassék a' szerencsés egybekelésért, valamint nyilvános misék 's imádások a' szerencsés visszajövedésért. —

É J S Z A K A M E R I K A.

A' Timesban olvashatni: „Mindazon szerencsére tőzsérkedés közt, mellyek az egyesült státusokban a' pénz-fordulást okozták, legbőszebb volt a' státusföldekkel 's építőhelyekkel kalmárkodás, melly még most is divatoz. A' dolgot azzal kezdeték, hogy távol határrapra sokféle jószágdarabokat összevásároltak; az eladott föld azután kézzel kézre ment, 's mind inkább nőtt egész 20szoros árig. Ugyanaz történt az építési helyekkel is. Ezen nemü kereskedés annyi kedvelőre talált, hogy a' földművelők elhagyák rendes dolgaikat, csakhogy e' kereskedést üzhessek, 's az egész népség a' legnagyobb izgásba jött. A' fizetésnapra nagy veszteségtől félhetni az illyes kereskedőknél, mert előre állíthatni, hogy közülök egy tized rész sem fog fizethetni. A' mostani izgást, mellyet e' speculansok az egyesült státusokban okoztak, azzal hasonlítják össze, mellyet valaha Franciaországban Lau hires mississippiterve okozott. E' bősziúságnak tulajdoníthatni nagy részben az aratás csekély voltát is. A' földbirtokosok t. i. a' helyett, hogy földeiket szántánák 's vetnék, azok ki-méregetésével, 's építőhelyekre osztásával foglalkoznak. Halmokat hordottak el 's völgyeket töltöttek be, hogy országutakat, partokat, révgátokat nyerjenek a' pompás városok mellett. Sergenként így váltak a' természetök fogyasztókká. —

O R O S Z O R S Z Á G.

Az orosz kereskedésről, melly évről évre gyarapszik, mert a' kormány a' hihetlenségig pártolja, következő adatokat közölhetni 1835ik évből: Fő kiviteli tárgyak voltak 48,303 darab szarvas marha, 2,674,557 rubelnyi értékű; épületfa, 2,136, 395. rubelnyi, szücs portéka 's bunda-neműek 1009,510 rub.; bagaria bőr 28,368 pud, 992, 122 rubelnyi; viasz 22,513 pud, 990,560 rub.; len 26,562 pud, 849, 853 rub.; gyapju 47,617 pud, 844,150 rub. — 's a' t. — A' kivitel 1835ben 228 millió 174,351 rubelnyi értékű volt; a' behozatal pedig 240,994,328 rubelnyi 's így a' mérleg szenvedő.

Czári rendelés következtében mindazon zsidó, ki az orosz karban valamely akademiái lépcsőt nyert, statushivatalokra is alkalmaztatható; de csak a' birodalom nyugoti kerületeiben. — November 22e és 23a közti éjjel a' Neván meg kezdődött a' jégzajlás, 's oly annyira, hogy már reggel 6 órakor az Izsák hídát Pétervárott el kelle szedni. — Wassilis ostrow 's ezzel szemközt fekvő rész közt most már csolnakok által történik a' közlekedés. —

E L E G Y H I R

A' carlsruhei sütők (pékek) és husvágók (mészárosok) nem rég árnagyobbításért folyamodtak az illető hatósághoz, állítván, hogy különben tönkre kell jutniok. Ez iszonyu szerencsétlenség eltávoztatása végett megengedé a' városi tanács, hogy azontul mindenkinek szabad legyen a' városban bármiféle hust és süteményt árulni. Ettől fogva minden olcsóbban kel; a' carlsruhei husvágók és sütők versenyt árulnak a' vidékiekkel sokkal olcsóbb áron, mint sem az volt, melly által tönkre jutandóknak állíták előbb magokat, 's még sem ötlött eddig csak egynek is eszébe, hogy elpusztult v. kárt vallott volna még.

Egy friedrichsstadti levél következő tudósítást közöl még oct. 9ről: „A' keblünkbeli missionarius catholicus jelenleg Parisban van, hogy Fülöp Lajost egy fogadására emlékeztesse, mellyet tön, midőn 1795ben itt (Friedrichsstadtn) tartózkodott; azt t. i. hogy ha valamikor ismét vagyonhoz jut, új egyházat fog építtetni az itteni catholicusoknak. Azonban, hihetőleg elfeledte ő azt utolsó években a' polgár-királyság gondjai közt.“

Gabona ár: dec. 13dik. Pesten. Tiszta búza 106 2/3 — 96 2/3. Kétszeres 83 2/3. Rozs 56 2/3. — 53 1/3. Árpa 53 1/3. Zab 40. — 38. Kukoricza 100 — 93 1/3.

Pénzkelet: dec. 10kén 5 pCtes: stat. köt. 103 1/2; 4 pCtes: 99 3/8; 3 pCtes: 74 1834ki 500 fr. stat. kölcsön: 580; Bécsi 2 1/2 pCtes bankó-kötél. 66 5/16; Bankrésvény: 1373 1/2.

Dunavizállás: december 11én: 13' 4" 9" 12dik. 13' 4" 9" 13dik 12' 8" 6" 14dik 12' 1" 6".

Heckenast Gusztáv könyvkereskedőnél Pesten,
ujjonnan megjelent 's talá latik :

A' M A G Y A R

HÁZI-BARÁT.

EGY KÖZHASZNÚ HÁZI 'S GAZDASÁGI

KALENDÁRIOM

1837 közönséges évre,

Földesurak, Cameralisták, Ügyészek, uradalmi Tisztviselők, Házigazdák
és Gazdasszonyok, Házmesterek, Kereskedők, Gyárnokok, 's mindenféle
rendű 's rangú Olvasók' számára;

némely dolgok sikeres használására készült

a' történetírás, statistika, csillagászat, természet és építés tudományban, valamint a'
házi 's mezey gazdálkodásban oktattva kalauzoló 's egyszersmind mulattató kézikönyv.

Szerkeszté STAUT JÓSEF.

NEGYEDIK ÉV. — Borítékba kemény táblában kötve, írópapirossal közbenrakva
1 for. ezüst pénzben.

F o g l a l a t :

Ezen tellyes tartalmu Kalendárium magában foglalja a' Katholikusok, Protestansok, Görögök és 'Sidók' Ka-
lendariuma mellett az idő és ünnepi jegyzéseket, a' nap és holdfogyatkozásokat, az időváltozásokat, az esztendő-
nek négy részzeit, a' Krisztus urunk utáni évekeknek historiai emlékezeit, és az austriai Háznak Genealogiját.

T o v á b b á :

A. Kalendáriumi Meghatározások. B. Rövid és megérthető utmutatás, mindennemű órákat a' Nap után igazítani 's igaz járásban megtartani. C. A' keresztény ünnepeknek jelentése. D. Nevezetességek a' világtörténetéből, különösen az au- stria birodalom történetéből. E. Napoleonnak nevezetes kortársai. F. Az emberi élet' tartóssága. G. A' különféle egyházi- és világi lovag- és dámarendek' képes előadása. H. Természethistoria töredékei. I. Mulattató beszédek. K. Földleirási jelesb töredékek. — 1) Bécs városának leírása. — 2) Külföld ismertetése.	L. Művész makrancság (Caprice). M. A' fashionable piperócz tulajdonai. N. Elegybelegy (Quodlibet). O. Gazdasági tárgyak' gyűjteménye. — I) Lovakról II) Mindenféle hasznos házi jegyzetek. III) A' leleményes emberi szellem szüleményei. P. Nemzeti különbözőzés, népcharacter, rények és szokások. Q. Különbféle tengeri és szárazai Kalandok. R. Charactervonalok, mulatságos történetek, anecdoták.

E M L É K E Z T E T Ő.

I. Tanítóintézetei Magyar 's a' vele egybekapcsolt or- szágoknak. II. Egyetemek, Lyceumok, Gymnásiumok és Tudóstársá- ságok Európában 's ezen kívül.

- III. Vteli rendek Európában és azon kívül.
- IV. Uj föld kereső utazások.
- V. Feltalálások a hajdankorbul Krisztus előtt.
- VI. Ujabb feltalálások Krisztus után.
- VII. Tűzokádó hegyek és az ő kirontásai.
- VIII. Földindulások.
- IX. Eligazodni ismeretlen vidékekben.
- X. Parallax magassága.
- XI. Legmagasabb hegyek a földön.
- XII. A legnevezetesebb hegyeknek tenger színe feletti magasságuk, 6 párisi lábú ölök után.
- XIII. Tenger mélysége.
- XIV. Gyorsaság.
- XV. A földünkön találtató élő és élet nélküli teremtmények nemének száma.
- XVI. A halak és bogarak szaporasága.
- XVII. Valamit az emberi testről.
- XVIII. Hosszmérték.
- XIX. Bányászólek különbözése.
- XX. Mértföldek.
- XXI. Mértföldek mutató táblája.
- XXII. Az összetett kamatok, vagy kamatoknak kamata.
- XXIII. Némely nevezetes felszámolások.
- XXIV. Pénz és időnek gazdaságos felszámolása.
- XXV. Az éj és nappalnak különbözete hossza.
- XXVI. Körülbelüli felszámolása azon nemes érczeknek, melyeket valamennyi arany- és ezüstbányák kiállítanak.
- XXVII. Az arany és ezüst megkisebbsült vásári árának okai.
- XXVIII. Földünk főfolyóinak hossza geographiai mértföldekben.
- XXIX. Europa legjelesebb fővárosainak igazi távolsága egymástól egyenes vonalban.
- XXX. A legszokottabb pénzek összehasonlítása.
- XXXI. Az északamerikai hitvallási felekezetek statisztikája.
- XXXII. A szemes élet mértékének összehasonlítása.

T I S Z T T Á R.

- A. Császár és Király ő Fölsege' Udvarnépe.
  - B. Ő Fölsege Mária, Anna, Carolina, (Pia) Császár' és Királynő' Udvarnépe.
  - C. Az austriai birodalom' egyházi méltóságai.
  - D. Magyarország' világi méltóságok és hivatalok.
  - E. Tekintetes nemes vármegyék.
  - F. Szabad kerületek.
  - G. Szabad királyi városok Magyarorszá'ban.
  - H. Erseki püspöki és szabad városok.
  - I. Dalmát, Horvát és Tótország' Törvényhatóságok.
  - K. Tudományos Intézetek.
  - L. Erdélyi Nagyfejedelemség.
- Postabeli tárgyak.**
- 1. Gyorszekéri rendszabások a' es. kir. austriai birodalomban.
  - 2. Gyorszekéri rendszabások a' kir. birodalomban.
  - 3. A' es. kir. brankár szekerek, vagy is bagaz alis (diligence) szekerek.
  - 4. Cs. kir. postakocsi (diligence) lajstrom.
  - 5. Postarend a' es. kir. főpostahivatalnál Budán.
  - 6. Postarend a' es. kir. főpostahivatalnál Kassán.
  - 7. A' Posták' közönséges járása Magyar-, Horvát- és Tótországban.
- Cs. kir. priv. dunai Gőzhajók.
- A' eselések' bérét, arendát, jövedelmet es költséget mutató tábla. — Kamatot mutató megigazitott tábla, száztól 5 és 6 számlálván. — Scala a' bankoczedulák cursusáról, 1799 eszt. ndától 1811 dik Mártius' 15-ikig, ugyan ezen esztendő Febr. 20 kán költ kir. rendelés szerint.
- Vásárok lajstroma.
- a) Magyarország' vásárok.
  - b) Erdély nevezetesebb vásárok.
  - c) Főbb vásárok az örökös tartományokban.
  - d) Híres külföldi vásárok es fővásárok. (Messen.)

T o v á b b á :

Új Oktató és mulattató
FILLÉRKALENDÁRIOM
1837
KÖZÖNSÉGES ÉVRE.
 Katholikusok' Protestánsok és Görögök' számára.
VALODI HÁZI KALENDÁRIOM
melly a' hasznost gyönyörködtetővel egybeköti
MINDEN RENDNEK.

Első Év. Negyedrében, a' tárgyakban előforduló sok belényomtatott képes látványokkal és szép borítékban közbenrakott írópapirossal ellátva békötve 30 kr. pengő pénz.
 Revisum Cassoviae.